

ВІДГУК

офіційного опонента про дисертацію

Сіваченко Інни Вікторівни

«Просодичні особливості мовлення коментаторів спортивних програм (інструментально-фонетичне дослідження)», подану на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук (доктора філософії (PhD) за спеціальністю 035 Філологія з галузі знань

03 Гуманітарні науки

Незважаючи на активний розвиток соціолінгвістики в останні десятиліття, комунікативна поведінка представників окремих професійних груп у різних ситуаціях спілкування ще й досі не отримала належного висвітлення у працях як вітчизняних, так і зарубіжних науковців. З огляду на це, дисертація І.В. Сіваченко відзначається беззаперечною **актуальністю**, оскільки вона присвячена визначенню сукупності просодичних засобів і їхнього впливу на формування мовленнєвої особистості коментатора спортивних програм. Релевантність роботи підкреслюється ще й тим, що спортивний коментар, який знаходиться в центрі уваги даної розвідки, є одним із прикладів сучасного спонтанного мовлення, тому його вивчення дозволяє зафіксувати характерні риси останнього.

Зазначимо, що рецензована дисертація органічно пов'язана з науково-дослідною темою кафедри теоретичної та прикладної фонетики англійської мови Одеського національного університету імені І.І. Мечникова «Дослідження соціокультурних та інтонаційних характеристик усного англомовного дискурсу».

Наукова новизна дисертації І.В. Сіваченко випливає з чітко сформульованих положень дослідження, із поставленої мети і завдань, успішно вирішених в роботі. Вона полягає у наступному. Дисертанткою вперше проведено аналіз особливостей мовленнєвої поведінки спортивних коментаторів під час проведення спортивних подій. Вперше висвітлено

спільні й диференційні частотні, темпоральні і динамічні характеристики коментарів двох видів спорту (футболу та кінних перегонів), доведено роль просодії у формуванні мовленнєвих портретів спортивних коментаторів.

Дисертантка обрала валідний матеріал для своєї розвідки, зокрема, 30 уривків квазіспонтанного мовлення: 15 – з футбольних коментарів, 15 уривків з коментарів кінних перегонів, представлених 10 коментаторами спортивних телевізійних програм. Загальний час звучання експериментального матеріалу склав 4 години, 23 хвилини. Відзначимо, що обрана комплексна методика аналізу також сприяла репрезентативності отриманих результатів дослідження.

Цілком логічною є структура роботи, яка впливає із поставлених завдань. Вступ має всі необхідні складники: обґрунтовано актуальність, наукову новизну, теоретичне та практичне значення обраної теми, сформульовано мету й завдання дослідження, визначено його об'єкт, предмет і методику дослідження, окреслено апробацію здобутих результатів, зазначено кількість публікацій за темою дисертації та схарактеризовано структуру роботи.

В якості теоретичного підґрунтя роботи у Розділі I авторкою запропоновано трактування основних понять дисертації, зокрема, проблеми соціолінгвістичної варіативності мовлення, композиційних та фоностилістичних особливостей спортивних коментарів. Надалі (Розділ II) авторка ґрунтовно описує алгоритм та методику проведення інструментально-фонетичного дослідження.

Розділ III присвячений представленню та детальному порівнянню результатів перцептивного та інструментального аналізу мовлення спортивних коментаторів. Висновки впорядковані, інформативні, чіткі. Вони так само, як і дисертація, логічно структуровані. Жодне із положень не суперечить викладеному в тексті, що свідчить про точність ходу авторського аналізу.

Основними здобутками дисертаційного дослідження І.В. Сіваченко

вважаємо з'ясування спільних і відмінних частотних, темпоральних і динамічних характеристик досліджуваних фрагментів коментування футбольних матчів та кінних перегонів, а також розкриття своєрідності мовленнєвої поведінки спортивних коментаторів.

З усього вище викладеного випливає **теоретична значущість** рецензованої дисертації, що полягає у певному внеску в теорію інтонології та теорію мовленнєвої комунікації. Проведений у роботі інструментально-фонетичний аналіз мовленнєвої поведінки спортивних коментаторів створює підґрунтя для подальшого вивчення й формування фонетичних портретів досліджуваних інформантів. Результати дослідження збагачують аналітичними висновками теоретичну фонетику і комунікативну лінгвістику, та містять нові підходи до дослідження мовленнєвої особистості в соціолінгвістичному аспекті.

Прикладна цінність роботи є очевидною та визначається можливістю використання її положень і висновків у викладанні курсів практичної і теоретичної фонетики англійської мови, у розробці питань соціолінгвістичного варіювання мовлення. Результати дослідження є певним внеском у загальну фонетику, фонологію, фоностилістику (розділи «Фоностилі сучасної англійської мови», «Інтонація спонтанного мовлення»), у теорію комунікації, що може прислужитися як у викладанні вищезазначених дисциплін, так і при написанні кваліфікаційних робіт магістрами та аспірантами філологічних спеціальностей.

Дисертація написана логічно, сучасним науковим стилем, її оформлення повністю відповідає чинним вимогам до таких публікацій.

Висновки і міркування дисертаційної праці адекватно викладено в 11 публікаціях авторки, серед яких 8 одноосібних статей надруковано у вітчизняних фахових виданнях, 1 – у міжнародному збірнику наукових праць, 2 – тези доповіді на наукових конференціях.

Акцентуючи безперечну актуальність обраної теми, новизну й обґрунтованість висновків, сформульованих у дисертації, та належний рівень

її виконання, висловимо також певні критичні міркування і рекомендації:

1. У тексті дисертації, зокрема, першому Розділі, досить детально проаналізовано праці інших науковців, але не завжди зрозуміло ставлення дисертантки до пропозицій інших авторів і те, яким чином результати їх досліджень було використано в дисертації. Так, наприклад, у підрозділі 1.5 авторка зазначає, що «в емоційному мовленні спортивного коментатора під час набуття висловлюванням високого рівня емоційно-прагматичного потенціалу (Калита, 2007) відбуваються явища компенсаторної артикуляції». Однак, ця теза не знаходить свого розвитку у дослідницьких розділах, про що хотілося б почути коментар авторки під час захисту;
2. Відзначаючи достатньо чіткий та експліцитний термінологічний апарат роботи, водночас зазначимо, що у дослідженні подекуди бракує уніфікованого використання деяких термінів, наприклад, *екстралінгвальний* (використано у підрозділі 1.3) та *екстралінгвістичний* (у підрозділах 1.1 та 1.7).
3. У композиційному плані, на наш погляд, було б доцільніше навести досить об'ємні таблиці 2.1 і 2.2 у Додатках та представити у них весь текстовий варіант аудіоматеріалу, який було проаналізовано, а не лише декілька уривків із нього.

Висловлені коментарі вочевидь жодним чином не затьмарюють загальної позитивної оцінки рецензованої праці. Вони не ставлять під сумнів наукову новизну, теоретичну та практичну цінність роботи, особистий внесок авторки, методологічну базу, глибину та об'єктивність проведеного аналізу, достовірність результатів.

Мета дослідження досягнута, поставлені завдання виконано, робота відзначається логічністю, залучає достатній фактичний матеріал і сучасні методи аналізу, які забезпечують достовірність отриманих результатів. Авторка виявила лінгвістичну ерудицію, знання досліджуваної галузі науки

та здібність до самостійного аналізу.

За актуальністю обраної теми, обґрунтованістю наукових положень, висновків і рекомендацій, їх новизною, повнотою викладу в наукових публікаціях та змістом дисертація «Просодичні особливості мовлення коментаторів спортивних програм (інструментально-фонетичне дослідження)» відповідає вимогам п. 9, 10, 11, 12 Постанови Кабінету Міністрів України «Про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» від 06 березня 2019 р., № 167. Авторка дисертації Сіваченко Інна Вікторівна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 035 Філологія.

Офіційний опонент

кандидат філологічних наук, доцент,

в.о. завідувача кафедри іноземних мов №2

Національного університету

«Одеська юридична академія»

Ю.О. Томчаковська

